

**RTU studiju kurss "Kultūras teorija un filozofija"****0L000 Liepājas akadēmija*****Vispārējā informācija***

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kods                                                | LA0490                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Nosaukums                                           | Kultūras teorija un filozofija                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Studiju kursa statuss programmā                     | Obligātais/Ierobežotās izvēles                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Atbildīgais mācībspēks                              | Zanda Gūtmane - Doktors, Profesors                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Mācībspēks                                          | Ģirts Jankovskis - Doktors, Vecākais pasniedzējs                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Apjoms daļās un kredītpunktos                       | 1 daļa, 6.0 kredītpunkti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Studiju kursa īstenošanas valodas                   | LV                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Anotācija                                           | Modulis palīdz veidot izpratni par filozofijas un kultūras teoriju attīstību un nozīmi mūsdienu kultūras analīzes un vērtēšanas procesā. Moduļa apguves rezultātā paplašinās studenta redzesloks un zināšanas, ir gūtas inspirācijas sava radošā darba veikšanai.                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs | <p>Studiju kursa mērķis:</p> <p>Veidot zināšanas par Rietumu filozofijas vēstures attīstību, nozīmīgākajiem jēdzieniem un sistēmām.</p> <p>Sniegt pārskatu par nozīmīgākajām 20.gs. un mūsdienu kultūras teorijām, to izmantojuma iespējām kultūras procesu analīzē.</p> <p>Attīstīt teorētisku tekstu analīzes prasmi, kritiskās domāšanas un argumentācijas prasmes.</p> <p>Studiju kursa uzdevumi:</p> <p>Studēt teorētiskus tekstus.</p> <p>Apzināt kultūras procesu daudzveidību, analizējot un interpretējot.</p> |
| Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi     | <p>Teorētisko tekstu studijas.</p> <p>Kultūras procesu regulāra izpēte. Uzdevumu sagatavošana.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Literatūra                    | <p>Obligātā / Obligatory:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Aristotelis. Nikomaha ētika. Rīga: Zvaigzne. 1985.</li> <li>2. Asmane A. Jaunais īgnums par memoriālo kultūru. Iejaukšanās. Tulk. Šuvajevs I. Zinātne: Rīga, 2018.</li> <li>3. Barcz, Anna. Environmental Cultures in Soviet East Europe: Literature, History and Memory. London: Bloomsbury Publishing, 2020.</li> <li>4. Beauvoir, S. The Second Sex. New York: Vintage, 1989.</li> <li>5. Bodrijs, Žans. Simulakri un simulācija. Rīga: Omnia Mea, 2000.</li> <li>6. Bellers, S. Antisemitisms. Ļoti saistošs ievads. 1/4 Satori, 2008.</li> <li>7. Benjamins, V. Iluminācijas. Rīga: Laikmetīgās Mākslas Centrs, 2005.</li> <li>8. Bērks, Pīters. Vēsture kā sociālā atmiņa. Tulk. R. Ķīlis. Atmiņa un vēsture no antropoloģijas līdz psiholoģijai. Sast. R. Ķīlis. Rīga: N.I.M.S, 1998.</li> <li>9. Čakravorti-Spivaka, Gajatri. Vai pakļautie spēj runāt? Rīga: Mansards, 2014.</li> <li>10. Dekarts, Renē. Meditācijas par pirmo filozofiju. Rīga: Liepnieks &amp; Rītups. 2008.</li> <li>11. Ne vējš, ne karogs. Rīga: Avots. 1991.</li> <li>12. Epikūrs. Vēstules. Atziņas. Fragmenti. Rīga: Liepnieks &amp; Rītups. 2008.</li> <li>13. Fuko, M. Patiesība Vara Patība. Rīga: Spektrs, 1995.</li> <li>14. Gadamer, H. Patiesība un metode. Rīga: Jumava, 1999.</li> <li>15. Hirsch, Marianne (2008). The Generation of Postmemory. Poetics Today 29:1.</li> <li>16. Hjūms, Deivids. Traktāts par cilvēka dabu. 2. Grāmata, Par jūtām. Rīga: Liepnieks &amp; Rītups. 2008.</li> <li>17. Kasīrs, E. Apcerējums par cilvēku. Rīga: Inteleks, 1997.</li> <li>18. Kants, Imanuels. Tīrā prāta kritika. Rīga: Zinātne. 2011.</li> <li>19. Kirkegors, Sērens. Slimība uz nāvi. Rīga: Ad verbum. 2013.</li> <li>20. Lacapra, Dominick (2014). Writing History, Writing Trauma. Baltimore: John Hopkins University.</li> <li>21. Liotārs, Ž. Postmodernais stāvoklis: pārskats par zināšanām. Rīga: Laikmetīgās Mākslas Centrs, 2008.</li> <li>22. Marks Aurēlijs. Pašam sev. Rīga: Zvaigzne. 1991.</li> <li>23. Markss, Kārlis. Darba alga, cena un peļņa. Rīga: Grāmatu draugs. 1946.</li> <li>24. Niče, Frīdrihs. Tā runāja Zaratustra. Rīga: Jumava. 2011.</li> <li>25. Platons. Sokratiskie dialogi. Rīga: Zvaigzne. 1982.</li> <li>26. Stīgers, M. Globalizācija. Ļoti saistošs ievads. Rīga: 1/4 Satori, 2008.</li> <li>27. Svētais Augustīns. Atzišanās. Rīga: Liepnieks &amp; Rītups. 2008.</li> <li>28. Velšs, V. Estētikas robežceļi. Rīga: Laikmetīgās Mākslas Centrs, 2006.</li> <li>29. Vītgenšteins, L. Filosofiskie pētījumi. Rīga: Minerva, 1997.</li> <li>30. Vītgenšteins, L. Loģiski filozofisks traktāts. Rīga: Liepnieks un Rītups, 2006.</li> <li>31. Voltersa, M. Feminisms. Ļoti saistošs ievads. Rīga: 1/4 Satori, 2010.</li> <li>32. Vulfa, Virdžīnija. Sava istaba. Rīga: Atēna, 2002.</li> <li>33. Weston, Antony. A Rulebook for Arguments. Indianapolis / Cambridge. Hackett Publishing Company. 1992.</li> </ol> <p>Papildu / Additional:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Gūtmane, Zanda. Totalitārisma traumu izpausmes Baltijas prozā. Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2019.</li> <li>2. Kalnačs, Benedikts. Baltijas postkoloniālā drāma. Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2011.</li> <li>3. Zariņš, Vilnis. Domas par antīko filozofiju. Rīga: Avots, 1990.</li> </ol> <p>Citi informācijas avoti / Other sources of information::</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <a href="http://satori.lv/">Http://satori.lv/</a></li> <li>2. "Rīgas Laiks"</li> </ol> |
| Nepieciešamās priekšzināšanas | Kultūras vēstures priekšzināšanas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

### Studiju kursa saturs

| Saturs                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Pilna un nepilna laika klātienes studijas |                | Nepilna laika neklātienes studijas |                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|----------------|------------------------------------|----------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Kontakt stundas                           | Patstāv. darbs | Kontakt stundas                    | Patstāv. darbs |
| <p>I daļa Filozofija</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Filozofija starp citām zinātņu nozarēm. Filozofisko jautājumu veidi.</li> <li>2. Filozofijas apakšnozares: ontoloģija, epistemoloģija, loģika, ētika, estētika. Divas filozofiskās pētniecības prakses: realitātes izziņa ar jutekļiem un tekstu lasīšana. Filozofiska teksta lasīšanas principi.</li> <li>3. Platons. Sokratiskie dialogi. Majeutika. Ironija. Dialogs "Valsts". Ideju mācība. Labais. Taisnīgums.</li> <li>4. Aristotelis. Nikomaha ētika. II grāmata. Prāta tikumi un rakstura tikumi. Vidusceļa princips, samērīgums. Vingrināšanās nozīme rakstura veidošanā.</li> <li>5. Argumentācijas pamati. Entonijs Vestons. Formālā loģika. Argumentācijas pamati. Premisas un secinājumi. Secīgs izklāsts. Patiesuma vērtības. Modus ponens.</li> <li>6. Epikūrs. Vēstules. Atziņas. Fragmenti. Hedonisms. Bauda un ciešanas. Vēlmes. Labsajūta. Pašpietiekamība kā princips. Bailes no nāves.</li> <li>7. Marks Aurēlijs. Pašam sev. Stoisicisms. Daba. Ētika. Memento mori. Pašnāvības ideja. Prāts un ķermenis.</li> </ol> | 10                                        | 20             | 8                                  | 26             |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>8. Svētais Augustīns. Atzišanās. 11. Grāmata. Laika izpratne. Fiziskais laiks un subjektīvā laika izjūta. Pagātnes, tagadnes un nākotnes jēdzieni. Dažādas laika shēmas. Semiotika - attēls, atmiņa, zīme.</li> <li>9. Ieskats Austrumu filozofijā. Ne vējš, ne karogs. Dzenbudisms. Budistu tendences. Koani.</li> <li>10. Renē Dekarts. Meditācijas par pirmo filozofiju. Otrā meditācija. Racionālisma filozofija. Ko es varu zināt? Radikālas šaubas. Ļaunais dēmons. Maņu nenoteiktība, prāta skaidrība. Cogito ergo sum.</li> <li>11. Hjūms, Deivids. Traktāts par cilvēka dabu. Empīrisms. Uztvere un idejas. Ideju apvienojums prātā. Pieredzes loma zināšanu veidošanā. Ieradums, pamatota pārliecība.</li> <li>12. Kants, Imanuels. Tīrā saprāta kritika. Vācu klasiskais ideālisms. Apriori un a posteriori. Analītiskais un sintētiskais. Laiks un telpa kā apriorās formas. Parādības un noumena.</li> </ol>                                                                                                                                              | 10                                        | 20             | 6                                  | 26             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |    |     |    |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|-----|----|-----|
| 13. Markss, Karls. Algas, cena un peļņa.<br>Markss, Karls. Tēzes par Feierbahu.<br>Engelss, Frīdrihs. Komunisma principi.<br>Marksisms, komunisms, sociālisms. Klases ideja. Vēsturiskais materiālisms. Vērtība un cena.<br>Pārpalikuma vērtība. Kapitālisti, proletārieši. Kristalizēts darbs. Sociālais darbs. Primitīvā uzkrāšana.<br>14. Niče, Frīdrihs. Tā runāja Zaratustra.<br>Triādes transformācija: kameļi, lauva, bērns. Kristietības kritika. Dieva nāve. Virscilvēka ideja.<br>15. Sērens Kirkegors. Slimība uz nāvi.<br>Eksistenciālisma pirmsākumi. Trīs izmisuma formas. Trīs posmi: estētiskā, ētiskā un reliģiskā.<br>Bailes no mūžīgās nāves.<br>16. Filozofiskā spēle. Ētisko principu mācīšana ar spēļu teorijas palīdzību.<br>17. Postmodernisma filozofija.                                                                                                                                                                                                                                          | 12 | 20  | 6  | 28  |
| II daļa Kultūras teorija<br>1. Antropoloģijas un kultūras pētniecības vēsture. No prakses līdz teorijai.<br>2. Kultūras pētniecība: kultūras vēsture, kultūras teorija, kultūras kritika. Kultūras teorijas un kritikas starpdisciplinārā rakstura pamats.<br>3. Kultūras kritikas objekti, mērķi un uzdevumi. Teorētisko nostādņu izmantojuma iespējas.<br>Diskursīvās analīzes iespējas.<br>4. 20. gs. teoriju un kritikas skolu attīstība mākslas, humanitāro un sociālo zinātņu jomā. Teoriju starpdisciplinārais raksturs.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 12 | 16  | 6  | 28  |
| 5. Atsevišķu teorētisko pieeju izpēte, interpretācija, diskursīvā skatījuma iespēja.<br>Tekstu studijas un refleksīvā prakse. Kultūras piemēru interpretācija, izmantojot teorijas.<br>5.1. Klasiskā psihoanalīze, analītiskā psiholoģija, neofreidisms. Z.Freida, K.G.Junga, E.Fromma teorijas, to izmantojuma iespējas mākslā un kultūrā.<br>5.2. Traumu teorija. K.Karutas, D. Lakapras koncepcijas un to izmantošanas iespējas.<br>5.3. Feminisms un dzimtes (gender) studijas, to viņi. V.Vulfa, S. de Bovuāra. Stereotipi, to feministiskā dekonstrukcija.<br>5.4. Atmiņas studijas. M.Halbvaksa teoriju attīstība. Kolektīvā, vēsturiskā, kultūras atmiņa. Atmiņu kultūras veidošanas iespējas.<br>5.5. Postkoloniālisma studijas. F.Fanons, E.Saids. Postkoloniālisma kultūras specifika.<br>Postkoloniālisms un Baltija. Postkoloniālisms un postmodernisms.<br>5.6. Ekomāksla, ekoliteratūra un ekokritika.<br>6. Sava mākslas darba koncepcijas izstrāde, izmantojot filozofijas un kultūras teorijas zināšanas. | 20 | 28  | 6  | 28  |
| Kopā:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 64 | 104 | 32 | 136 |

#### Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

| Sasniedzamie studiju rezultāti                                                                                                                                                                                                                         | Rezultātu vērtēšanas metodes                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Zināšanas:<br>Pārzina Rietumu filozofijas attīstības gaitu, zina galvenos periodus, jēdzienus un nozīmīgākās filozofiskās sistēmas.<br>Pārzina Rietumu 20. gs. kultūras teorijas svarīgākās skolas un virzienus, prot lietot terminoloģiju, jēdzienus. | Diskusijas, semināri, prezentācijas.<br>Nobeiguma darba izstrāde.<br>Kritēriji:<br>Uzdevumu izpilde saskaņā ar izvirzīto mērķi.<br>Darba izpildes un prezentācijas kvalitāte.<br>Regulārs darbs semestra laikā |
| Prasmes:<br>Prot analizēt un reflektēt par kultūras vēstures un mūsdienu kultūras procesiem, izmantojot zināšanas filozofijā un kultūras teorijā. Prot attīstīt diskursīvu skatījumu, izvērtējot kultūras parādības un attīstot savas radošās idejas.  | Diskusijas, semināri, prezentācijas.<br>Nobeiguma darba izstrāde.<br>Kritēriji:<br>Uzdevumu izpilde saskaņā ar izvirzīto mērķi.<br>Darba izpildes un prezentācijas kvalitāte.<br>Regulārs darbs semestra laikā |
| Kompetence:<br>Orientējas filozofijas un kultūras teorijas jautājumos.                                                                                                                                                                                 | Diskusijas, semināri, prezentācijas.<br>Nobeiguma darba izstrāde.<br>Kritēriji:<br>Uzdevumu izpilde saskaņā ar izvirzīto mērķi.<br>Darba izpildes un prezentācijas kvalitāte.<br>Regulārs darbs semestra laikā |

#### Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

| Kritērijs                                                                                                                                                                                                  | % no kopējā vērtējuma |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| Regulārs darbs semestra laikā                                                                                                                                                                              | 50                    |
| Eksāmens<br>Vērtējums 10 ballu sistēmā<br>Eksāmena vērtējums tiek iegūts, ja students ir<br>1) izpildījis visus moduļa uzdevumus,<br>2) aktīvi piedalījies nodarbībās,<br>3) izpildījis eksāmena uzdevumu. | 50                    |
| Kopā:                                                                                                                                                                                                      | 100                   |

#### Studiju kursa plānojums

| Daļa | KP  | Stundas  |          |         | Pārbaudījumi |        |       |
|------|-----|----------|----------|---------|--------------|--------|-------|
|      |     | Lekcijas | Prakt d. | Laborat | Ieskaite     | Eksām. | Darbs |
| 1.   | 6.0 | 32.0     | 32.0     | 0.0     |              | *      |       |